

PARLAMENT EUROPEJSKI

2014 - 2019

Komisja Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych

2013/0408(COD)

19.11.2014

*****I**

PROJEKT SPRAWOZDANIA

w sprawie wniosku dotyczącego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady
w sprawie gwarancji procesowych dla dzieci będących podejrzanymi lub
oskarżonymi w postępowaniu karnym
(COM(2013)0822 – C7-0428/2013 – 2013/0408(COD))

Komisja Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych

Sprawozdawczyni: Caterina Chinnici

Objaśnienie używanych znaków

- * Procedura konsultacji
- *** Procedura zgody
- ***I Zwykła procedura ustawodawcza (pierwsze czytanie)
- ***II Zwykła procedura ustawodawcza (drugie czytanie)
- ***III Zwykła procedura ustawodawcza (trzecie czytanie)

(Wskazana procedura opiera się na podstawie prawnej zaproponowanej w projekcie aktu)

Poprawki do projektu aktu

Poprawki Parlamentu w postaci dwóch kolumn

Skreślenia zaznacza się ***wytłuszczonym drukiem i kursywą*** w lewej kolumnie. Zmianę brzmienia zaznacza się ***wytłuszczonym drukiem i kursywą*** w obu kolumnach. Nowy tekst zaznacza się ***wytłuszczonym drukiem i kursywą*** w prawej kolumnie.

Pierwszy i drugi wiersz nagłówka każdej poprawki wskazuje element rozpatrywanego projektu aktu, którego dotyczy poprawka. Jeżeli poprawka odnosi się do obowiązującego aktu, do którego zmiany zmierza projekt aktu, nagłówek zawiera dodatkowo trzeci wiersz, w którym wskazuje się odpowiednio obowiązujący akt i przepis, którego dotyczy poprawka.

Poprawki Parlamentu w postaci tekstu skonsolidowanego

Nowe fragmenty tekstu zaznacza się ***wytłuszczonym drukiem i kursywą***. Fragmenty tekstu, które zostały skreślone, zaznacza się za pomocą symbolu **■** lub przekreśla. Zmianę brzmienia zaznacza się przez wyróżnienie nowego tekstu ***wytłuszczonym drukiem i kursywą*** i usunięcie lub przekreślenie zastąpionego tekstu.

Tytułem wyjątku nie zaznacza się zmian o charakterze ściśle technicznym wprowadzonych przez służby w celu opracowania końcowej wersji tekstu.

SPIS TREŚCI

	Strona
PROJEKT REZOLUCJI USTAWODAWCZEJ PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO.....	5
UZASADNIENIE	33

PROJEKT REZOLUCJI USTAWODAWCZEJ PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

**w sprawie wniosku dotyczącego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie gwarancji procesowych dla dzieci będących podejrzanymi lub oskarżonymi w postępowaniu karnym
(COM(2013)0822 – C7-0428/2013 – 2013/0408(COD))**

(Zwykła procedura ustawodawcza: pierwsze czytanie)

Parlament Europejski,

- uwzględniając wniosek Komisji przedstawiony Parlamentowi Europejskiemu i Radzie (COM(2013)0822),
 - uwzględniając art. 294 ust. 2 oraz art. 82 ust. 2 litera b) Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, zgodnie z którymi wniosek został przedstawiony przez Komisję (C7-0428/2013),
 - uwzględniając art. 294 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,
 - uwzględniając art. 59 Regulaminu,
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych (A8-0000/2014),
1. przyjmuje poniższe stanowisko w pierwszym czytaniu;
 2. zwraca się do Komisji o ponowne przekazanie mu sprawy, jeśli uzna ona za stosowne wprowadzić znaczące zmiany do swojego wniosku lub zastąpić go innym tekstem;
 3. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania stanowiska Parlamentu Radzie i Komisji, a także parlamentom narodowym.

Poprawka 1

Wniosek dotyczący dyrektywy Motyw 3

Tekst proponowany przez Komisję

(3) Chociaż **państwa członkowskie** są stronami europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, Międzynarodowego paktu praw obywatelskich i politycznych oraz Konwencji ONZ o prawach dziecka, doświadczenie pokazuje, że **fakt ten** nie zawsze **jest wystarczający**, aby zapewnić dostateczny poziom zaufania wobec systemów sądownictwa karnego innych państw członkowskich.

Poprawka

(3) Chociaż **przepisy Karty praw podstawowych Unii Europejskiej mają zastosowanie, na określonych warunkach, do państw członkowskich i chociaż te ostatnie** są stronami europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (**EKPC**), Międzynarodowego paktu praw obywatelskich i politycznych (**MPPOiP**) oraz Konwencji ONZ o prawach dziecka, doświadczenie pokazuje, że **okoliczności te** nie zawsze **są wystarczające**, aby zapewnić dostateczny poziom zaufania wobec systemów sądownictwa karnego innych państw członkowskich.

Or. it

Poprawka 2

Wniosek dotyczący dyrektywy Motyw 6 a (nowy)

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

(6a) W świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka nie można określać karnego charakteru postępowania wyłącznie w oparciu o takie zakwalifikowanie go i związanych z nim ewentualnych sankcji przez prawo krajowe. Aby realizować cele określone w Traktatach oraz w niniejszej dyrektywie, a także z myślą o pełnym poszanowaniu praw podstawowych przewidzianych m.in. w Karcie praw podstawowych i EKPC

zasadne jest zatem uwzględnianie przy stosowaniu dyrektywy nie tylko formalnej kwalifikacji postępowania w krajowym porządku prawnym, ale również skutków tego postępowania dla życia i rozwoju dziecka. W każdym razie niniejsza dyrektywa powinna mieć zastosowanie, gdyby postępowanie mogło skutkować wpisem do rejestru karnego.

Or. it

Uzasadnienie

Motyw ten opiera się na orzecznictwie w sprawie Engel, wciąż uwzględnianym zarówno przez Trybunał w Strasburgu, jak i Trybunał w Luksemburgu, i podkreśla konieczność zagwarantowania pełnego poszanowania praw podstawowych przez państwa członkowskie oraz zapobiegania ich naruszaniu i wydawaniu wyroków skazujących przez te europejskie trybunały.

Poprawka 3

Wniosek dotyczący dyrektywy Motyw 6 b (nowy)

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

(6b) W związku z tym zasadne jest stosowanie przewidzianych w niniejszej dyrektywie gwarancji – przy uwzględnieniu ewentualnych koniecznych dostosowań – we wszystkich tych postępowaniach, które mogą zawierać środki ograniczające czy nieść inne poważnie konsekwencje dla życia dziecka, a zatem wpływać na rozwój jego osobowości, a także w przypadku gdy nawet wobec braku orzeczenia kary postępowanie mogłoby się zakończyć orzeczeniem, które potwierdzałoby – chociażby tylko domyślnie – że dane dziecko jest winne zarzucanego mu czynu. We wszystkich tych przypadkach fakt, że postępowania nie zostały wszczęte wobec zachowań zakwalifikowanych jako przestępstwa kryminalne w prawie

krajowym, nie podlegają kompetencjom sądu właściwego w sprawach karnych lub nie zawierają sankcji formalnie karnych według prawa krajowego nie powinny być przeszkodą w stosowaniu dyrektywy.

Or. it

Uzasadnienie

Motyw ten opiera się na orzecznictwie w sprawie Engel, wciąż uwzględnianym zarówno przez Trybunał w Strasburgu, jak i Trybunał w Luksemburgu, i podkreśla konieczność zagwarantowania pełnego poszanowania praw podstawowych przez państwa członkowskie oraz zapobiegania ich naruszaniu i wydawaniu wyroków skazujących przez sądy europejskie. Sformułowanie „ewentualne konieczne dostosowania” odzwierciedla konieczną elastyczność, jaką trzeba będzie uwzględniać przy stosowaniu przedmiotowej dyrektywy do odnośnych przypadków.

Poprawka 4

Wniosek dotyczący dyrektywy

Motyw 9

Tekst proponowany przez Komisję

(9) Niniejsza dyrektywa powinna mieć również zastosowanie do przestępstw, **które zostały popełnione przez tego samego** podejrzanego lub oskarżonego **po ukończeniu przez niego** 18. roku życia **oraz które** są przedmiotem wspólnego dochodzenia i ścigania, jako nierozzerwalnie związane z przestępstwami podlegającymi zakresowi stosowania niniejszej dyrektywy, **w przypadku gdy postępowanie karne przeciwko danej osobie zostało wszczęte, zanim ukończyła ona 18 rok życia.**

Poprawka

(9) Niniejsza dyrektywa powinna mieć również zastosowanie do przestępstw, **co do których zarzuca się popełnienie po ukończeniu** przez podejrzanego lub oskarżonego 18. roku życia, **chyba że przestępstwa te** są przedmiotem wspólnego dochodzenia i ścigania, jako nierozzerwalnie związane z przestępstwami podlegającymi zakresowi stosowania niniejszej dyrektywy.

Or. it

Uzasadnienie

W związku z domniemaniem niewinności nie wydaje się zasadne mówić o przestępstwach, „które zostały popełnione przez tego samego podejrzanego lub oskarżonego”, lecz raczej o

przestępstwach, „których popełnienie się zarzuca”. Zmiana w końcowej części uwzględnia zmiany w zakresie stosowania przedmiotowej dyrektywy.

Poprawka 5

Wniosek dotyczący dyrektywy Motyw 10

Tekst proponowany przez Komisję

(10) W przypadku gdy w chwili uznania za podejrzanego lub oskarżonego w postępowaniu karnym dana osoba ukończyła 18. rok życia, ***zachęca się*** państwa członkowskie ***do stosowania gwarancji procesowych przewidzianych*** w niniejszej dyrektywie do momentu osiągnięcia przez tę osobę 21. roku życia.

Poprawka

(10) W przypadku gdy w chwili uznania za podejrzanego lub oskarżonego w postępowaniu karnym dana osoba ukończyła 18. rok życia, państwa członkowskie ***powinny, zwłaszcza jeśli przestępstwo zostało popełnione przed ukończeniem przez tę osobę 18. roku życia, stosować gwarancje procesowe przewidziane*** w niniejszej dyrektywie ***przynajmniej*** do momentu osiągnięcia przez tę osobę 21. roku życia.

Or. it

Uzasadnienie

Odniesienie do progu 21 lat, mające na celu uwzględnienie generalnego wydłużenia okresu przechodzenia do wieku dorosłego w państwach zamożniejszych, znajduje się już w pkt 11 zalecenia Komitetu Ministrów Rady Europy w sprawie nowych sposobów postępowania z przestępczością nieletnich oraz roli wymiaru sprawiedliwości dla małoletnich z dnia 24 września 2003 r.

Poprawka 6

Wniosek dotyczący dyrektywy Motyw 11

Tekst proponowany przez Komisję

(11) Państwa członkowskie powinny ustalić wiek dzieci na podstawie ich własnych oświadczeń, weryfikacji ich stanu cywilnego, badania dokumentacji, innych dowodów oraz, jeżeli takie dowody okażą się niedostępne lub nierozstrzygające, na podstawie badania

Poprawka

(11) Państwa członkowskie powinny ustalić wiek dzieci na podstawie ich własnych oświadczeń, weryfikacji ich stanu cywilnego, badania dokumentacji, innych dowodów oraz, jeżeli takie dowody okażą się niedostępne lub nierozstrzygające, na podstawie badania

lekarskiego.

lekarskiego. *W razie utrzymujących się wątpliwości należy każdorazowo przyjąć domniemanie małoletniości.*

Or. it

Poprawka 7

Wniosek dotyczący dyrektywy

Motyw 14

Tekst proponowany przez Komisję

(14) Pojęcie „osoba posiadająca odpowiedzialność rodzicielską” oznacza każdą osobę posiadającą odpowiedzialność rodzicielską za dziecko, jak określono w rozporządzeniu Rady (WE) nr 2201/2003²⁶. Odpowiedzialność rodzicielska oznacza ogół praw i obowiązków odnoszących się do osoby lub majątku dziecka, które zostały przyznane osobie fizycznej lub prawnej orzeczeniem, z mocy prawa lub umowy mającej skutek prawny, w tym prawo do pieczy nad dzieckiem i prawo do kontaktów z dzieckiem.

²⁶ Rozporządzenie Rady (WE) 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczące jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej (Dz.U. L 338 z 23.12.2003, s. 1).

Poprawka

(14) Pojęcie „osoba posiadająca odpowiedzialność rodzicielską” oznacza każdą osobę posiadającą odpowiedzialność rodzicielską za dziecko, jak określono w rozporządzeniu Rady (WE) nr 2201/2003²⁶. Odpowiedzialność rodzicielska oznacza ogół praw i obowiązków odnoszących się do osoby lub majątku dziecka, które zostały przyznane osobie fizycznej lub prawnej orzeczeniem, z mocy prawa lub umowy mającej skutek prawny, w tym prawo do pieczy nad dzieckiem i prawo do kontaktów z dzieckiem.

²⁶ Rozporządzenie Rady (WE) 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczące jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej (Dz.U. L 338 z 23.12.2003, s. 1).

Or. it

Uzasadnienie

Dotyczy włoskiej wersji językowej.

Poprawka 8

Wniosek dotyczący dyrektywy Motyw 15

Tekst proponowany przez Komisję

(15) Dzieci powinny mieć prawo do tego, aby osoba posiadająca odpowiedzialność rodzicielską została poinformowana o mających zastosowanie prawach procesowych, ustnie albo pisemnie. Informacje te należy przekazać niezwłocznie oraz w takim stopniu szczegółowości, jaki jest niezbędny do zabezpieczenia rzetelności postępowania i skutecznego korzystania z prawa dziecka do obrony. W przypadku gdy powiadomienie osoby posiadającej odpowiedzialność rodzicielską o takich prawach byłoby sprzeczne z interesem dziecka, należy poinformować inną stosowną osobę dorosłą.

Poprawka

(15) Dzieci powinny mieć prawo do tego, aby **także** osoba posiadająca odpowiedzialność rodzicielską została poinformowana o mających zastosowanie prawach procesowych, ustnie albo pisemnie. Informacje te należy przekazać niezwłocznie oraz w takim stopniu szczegółowości, jaki jest niezbędny do zabezpieczenia rzetelności postępowania i skutecznego korzystania z prawa dziecka do obrony. W przypadku gdy powiadomienie osoby posiadającej odpowiedzialność rodzicielską o takich prawach byłoby sprzeczne z interesem dziecka, należy poinformować inną stosowną osobę dorosłą.

Or. it

Poprawka 9

Wniosek dotyczący dyrektywy Motyw 16

Tekst proponowany przez Komisję

(16) Dzieci nie powinny mieć możliwości zrzeczenia się przysługującego im prawa dostępu do adwokata, ponieważ nie są one w stanie w pełni zrozumieć i śledzić przebiegu postępowania. Dlatego też w przypadku dzieci obecność **lub** pomoc adwokata powinna być obowiązkowa.

Poprawka

(16) Dzieci nie powinny mieć możliwości zrzeczenia się przysługującego im prawa dostępu do adwokata, ponieważ nie są one w stanie w pełni zrozumieć i śledzić przebiegu postępowania. Dlatego też w przypadku dzieci obecność **i** pomoc adwokata powinna być obowiązkowa.

Or. it

Poprawka 10

Wniosek dotyczący dyrektywy Motyw 17

Tekst proponowany przez Komisję

(17) W niektórych państwach członkowskich organ inny niż prokurator i sąd właściwy w sprawach karnych jest uprawniony do nakładania kar innych niż pozbawienie wolności w odniesieniu do niektórych wykroczeń. Taki przypadek może mieć miejsce na przykład w odniesieniu do wykroczeń drogowych, które popełniane są na szeroką skalę i które mogą zostać wykryte w wyniku kontroli ruchu drogowego. W takich sytuacjach **nieuzasadnione byłoby** wymaganie od właściwego organu **zapewnienia prawa do obowiązkowego dostępu do** adwokata. W przypadku gdy prawo państwa członkowskiego przewiduje nakładanie przez taki organ kary w odniesieniu do wykroczeń, a od nałożenia kary przysługuje prawo do odwołania się do sądu właściwego w sprawach karnych albo możliwość przekazania mu sprawy w inny sposób, **obowiązkowy dostęp do** adwokata **powinien** mieć zastosowanie jedynie do postępowania wszczętego przed tym sądem w wyniku takiego odwołania lub przekazania sprawy. W niektórych państwach członkowskich postępowania z udziałem dzieci mogą prowadzić prokuratorzy, którzy mogą nakładać kary. W takich postępowaniach dzieciom powinno przysługiwać prawo do obowiązkowego dostępu do adwokata.

Poprawka

(17) W niektórych państwach członkowskich organ inny niż prokurator i sąd właściwy w sprawach karnych jest uprawniony do nakładania kar innych niż pozbawienie wolności w odniesieniu do niektórych wykroczeń. Taki przypadek może mieć miejsce na przykład w odniesieniu do wykroczeń drogowych, które popełniane są na szeroką skalę i które mogą zostać wykryte w wyniku kontroli ruchu drogowego. W takich sytuacjach wymaganie od właściwego organu, **by zapewnił niezbywalność prawa do pomocy** adwokata, **mogłoby nie być zgodne z dobrem dziecka**. W przypadku gdy prawo państwa członkowskiego przewiduje nakładanie przez taki organ kary w odniesieniu do wykroczeń, a od nałożenia kary przysługuje prawo do odwołania się do sądu właściwego w sprawach karnych albo możliwość przekazania mu sprawy w inny sposób, **niezbywalność prawa do pomocy** adwokata **powinna** mieć zastosowanie jedynie do postępowania wszczętego przed tym sądem w wyniku takiego odwołania lub przekazania sprawy. W niektórych państwach członkowskich postępowania z udziałem dzieci mogą prowadzić prokuratorzy, którzy mogą nakładać kary. W takich postępowaniach dzieciom powinno przysługiwać prawo do obowiązkowego dostępu do adwokata.

Or. it

Poprawka 11

Wniosek dotyczący dyrektywy Motyw 18

Tekst proponowany przez Komisję

(18) W niektórych państwach członkowskich określone wykroczenia, w szczególności wykroczenia drogowe, wykroczenia związane z naruszeniem ogólnych przepisów władz lokalnych oraz wykroczenia polegające na naruszeniu porządku publicznego, uznaje się za przestępstwa. Wymaganie od właściwych organów, *aby zapewniły obowiązkowy dostęp do adwokata w odniesieniu do tych wykroczeń, byłoby nieproporcjonalne. Jeżeli prawo państwa członkowskiego stanowi, że nie można stosować kary pozbawienia wolności w odniesieniu do wykroczeń*, prawo do obowiązkowego dostępu do adwokata powinno mieć *wówczas* zastosowanie *jedynie* do postępowania wszczętego przez sądem właściwym w sprawach karnych.

Poprawka

(18) W niektórych państwach członkowskich określone wykroczenia, w szczególności wykroczenia drogowe, wykroczenia związane z naruszeniem ogólnych przepisów władz lokalnych oraz wykroczenia polegające na naruszeniu porządku publicznego, uznaje się za przestępstwa. *W odniesieniu do tych wykroczeń* wymaganie od właściwych organów *niezbywalności prawa do pomocy adwokata mogłoby nie być zgodne z dobrem dziecka*. Prawo do obowiązkowego dostępu do adwokata powinno mieć *każdorazowo* zastosowanie do postępowania wszczętego przez sądem właściwym w sprawach karnych.

Or. it

Poprawka 12

Wniosek dotyczący dyrektywy Motyw 19

Tekst proponowany przez Komisję

(19) Dzieci, które są podejrzane lub oskarżone w postępowaniu karnym, powinny mieć prawo do indywidualnej oceny służącej zidentyfikowaniu ich szczególnych potrzeb w zakresie ochrony, kształcenia, wychowania i integracji społecznej w celu stwierdzenia, *czy i do jakiego stopnia dzieci wymagałyby zastosowania szczególnych środków w trakcie postępowania karnego, oraz ustalenia zakresu ich odpowiedzialności karnej i adekwatności nałożonej kary lub środka wychowawczego*.

Poprawka

(19) Dzieci, które są podejrzane lub oskarżone w postępowaniu karnym, powinny mieć prawo do indywidualnej oceny służącej zidentyfikowaniu ich szczególnych potrzeb w zakresie ochrony, kształcenia, wychowania i integracji społecznej w celu *dopilnowania, że każda decyzja podjęta* w trakcie postępowania karnego *i w jego wyniku gwarantuje jak najbardziej indywidualne podejście*.

Uzasadnienie

Poprawka jest spowodowana założeniem, że określenie odpowiedzialności dziecka należy do sądu na końcu postępowania, natomiast indywidualna ocena ma służyć określeniu elementów użytecznych do określenia na każdym etapie najbardziej odpowiednich środków do przyjęcia. Poza uniknięciem niedomówień w tej kwestii oraz w celu doprecyzowania ogólnego znaczenia indywidualnej oceny zasadna jest zmiana tekstu motywu w tym duchu, z rozwinięciem zresztą w części normatywnej pewnych wskazówek zawartych w pierwotnym tekście motywu.

Poprawka 13

Wniosek dotyczący dyrektywy Motyw 20

Tekst proponowany przez Komisję

(20) Aby zapewnić integralność osobistą dziecka, które zostało aresztowane lub zatrzymane, powinno **ono** mieć umożliwiony dostęp do badania lekarskiego. Badanie lekarskie powinien przeprowadzić lekarz.

Poprawka

(20) Aby zapewnić integralność osobistą dziecka, **ocenić jego ogólny fizyczny i psychiczny stan oraz określić, czy pozwala on na przeprowadzenie przesłuchania lub innych czynności dochodzeniowych lub dowodowych, lub poddanie dziecka wszelkim środkom przyjętym bądź przewidzianym wobec niego, dziecko, które zostało aresztowane lub zatrzymane, a także, jeśli to konieczne do celów procesowych, każde inne dziecko podejrzane lub oskarżone** powinno mieć umożliwiony dostęp do badania lekarskiego. Badanie lekarskie powinien przeprowadzić lekarz.

Poprawka 14

Wniosek dotyczący dyrektywy Motyw 21

Tekst proponowany przez Komisję

(21) W celu zapewnienia dostatecznej ochrony dzieciom, które nie zawsze są w

Poprawka

(21) **Ze względu na szczególną wrażliwość dzieci przesłuchania mogą być źródłem**

stanie zrozumieć treść przesłuchań, jakim są poddawane, **oraz** aby uniknąć kwestionowania treści przesłuchań i tym samym ich niepotrzebnego powtarzania, przesłuchania z udziałem dzieci należy nagrywać w postaci zapisu audiowizualnego. Nie obejmuje to przesłuchania koniecznego do identyfikacji dziecka.

traumatycznych przeżyć i dlatego podstawowe znaczenie ma przeprowadzanie ich w obecności adwokata i – w razie potrzeby – osoby posiadającej odpowiedzialność rodzicielską, innej stosownej osoby dorosłej i/lub specjalistów. Zapis audiowizualny przesłuchań stanowi podstawową ochronę zarówno w celu zagwarantowania ich właściwego przebiegu, jak i w celu zapewnienia dostatecznej ochrony dzieciom, które nie zawsze są w stanie zrozumieć treść przesłuchań, jakim są poddawane. Aby uniknąć kwestionowania treści przesłuchań i tym samym ich niepotrzebnego powtarzania, przesłuchania z udziałem dzieci należy **zatem** nagrywać w postaci zapisu audiowizualnego. Nie obejmuje to przesłuchania koniecznego do identyfikacji dziecka.

Or. it

Poprawka 15

Wniosek dotyczący dyrektywy Motyw 22

Tekst proponowany przez Komisję

(22) Wymaganie od właściwych organów, aby zapewniły zapis audiowizualny ***we wszystkich przypadkach***, byłoby jednak ***nieproporcjonalne. Należy odpowiednio uwzględnić złożoność sprawy, wagę zarzucanego przestępstwa i potencjalną karę, która może zostać poniesiona.*** W przypadku pozbawienia dziecka wolności przed wydaniem wyroku skazującego każde przesłuchanie z udziałem dziecka należy nagrywać w postaci zapisu audiowizualnego.

Poprawka

(22) Wymaganie od właściwych organów, aby zapewniły zapis audiowizualny, byłoby jednak ***nierozsądne również wtedy, gdyby nie służyło to dobru dziecka.*** W przypadku pozbawienia dziecka wolności przed wydaniem wyroku skazującego każde przesłuchanie z udziałem dziecka należy nagrywać w postaci zapisu audiowizualnego.

Or. it

Uzasadnienie

W świetle rozwoju technologicznego, który umożliwia dokonywanie niezwykle łatwo i coraz taniej zapisów audiowizualnych, a także uwzględniając znaczenie takich gwarancji, nie wydaje się zasadne wprowadzanie odstępstw z powodów innych niż dobro dziecka.

Poprawka 16

Wniosek dotyczący dyrektywy Motyw 25

Tekst proponowany przez Komisję

(25) Dzieci znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji w przypadku zatrzymania. Należy podjąć szczególne starania, aby uniknąć pozbawiania dzieci wolności ze względu na związane z tym ryzyko zaburzenia ich rozwoju fizycznego, psychicznego i społecznego. Właściwe organy powinny rozważyć środki alternatywne i nakładać takie środki w każdym przypadku, gdy leży to w interesie dziecka. Środki takie mogą obejmować obowiązek stawiennictwa przed właściwymi organami, ograniczenia w kontaktach z określonymi osobami, wymóg poddania się leczeniu lub leczeniu uzależnień oraz uczestnictwo w środkach *wychowawczych*.

Poprawka

(25) Dzieci znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji w przypadku zatrzymania. Należy podjąć szczególne starania, aby uniknąć pozbawiania dzieci wolności ze względu na związane z tym ryzyko zaburzenia ich rozwoju fizycznego, psychicznego i społecznego. Właściwe organy powinny rozważyć środki alternatywne i nakładać takie środki w każdym przypadku, gdy leży to w interesie dziecka. Środki takie mogą obejmować obowiązek stawiennictwa przed właściwymi organami, ograniczenia w kontaktach z określonymi osobami, wymóg poddania się leczeniu lub leczeniu uzależnień oraz uczestnictwo w środkach *w obszarze wychowania*.

Or. it

Uzasadnienie

Przed ostatecznym potwierdzeniem odpowiedzialności dziecka wprowadzenie „obowiązku” uczestnictwa w środkach określonych jako „wychowawcze” może być sprzeczne z domniemaniem niewinności.

Poprawka 17

Wniosek dotyczący dyrektywy Motyw 28

Tekst proponowany przez Komisję

(28) Dzieci powinny być sądzone z wyłączeniem jawności w celu ochrony ich prywatności i umożliwienia im resocjalizacji. ***W wyjątkowych przypadkach po należyтым uwzględnieniu interesu dziecka sąd może zdecydować, że rozprawa powinna być jawna.***

Poprawka

(28) Dzieci powinny być sądzone z wyłączeniem jawności w celu ochrony ich prywatności i umożliwienia im resocjalizacji. ***Jedynie w szczególnych przypadkach sąd – ze względu na dobro dziecka – powinien mieć możliwość postanowienia o jawności rozprawy. Państwa członkowskie powinny zadbać o ochronę życia prywatnego dziecka w związku z postępowaniem karnym i jego konsekwencjami, również w odniesieniu do ewentualnych naruszeń popełnionych w środkach przekazu, łącznie z internetem, i ułatwić resocjalizację dziecka, w sprawie którego toczy się postępowanie karne, dzięki przyjęciu środków mających na celu unikanie dyskryminacji i marginalizacji.***

Or. it

Poprawka 18

**Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 2 – ustęp 4 a (nowy)**

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

4 a. Niniejsza dyrektywa ma poza tym zastosowanie do osób, które w chwili stania się podejrzanymi lub oskarżonymi w postępowaniu karnym ukończyły już osiemnaście lat, ale nie ukończyły jeszcze dwudziestu jeden lat, jeśli przestępstwo zostało popełnione przed ukończeniem przez takie osoby osiemnastu lat.

Or. it

Uzasadnienie

Odniesienie do progu 21 lat, mające na celu uwzględnienie generalnego wydłużenia okresu

przechodzenia do wieku dorosłego w państwach zamożniejszych, znajduje się już w pkt 11 zalecenia Komitetu Ministrów Rady Europy w sprawie nowych sposobów postępowania z przestępczością nieletnich oraz roli wymiaru sprawiedliwości dla małoletnich z dnia 24 września 2003 r.

Poprawka 19

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 3 – ustęp 1

Tekst proponowany przez Komisję

Do celów niniejszej dyrektywy pojęcie „dziecko” oznacza osobę poniżej 18. roku życia.

Poprawka

Do celów niniejszej dyrektywy:

– pojęcie „dziecko” oznacza osobę poniżej 18. roku życia. ***Jeśli nawet po sprawdzeniu utrzymują się wątpliwości co do małoletniości, należy każdorazowo przyjąć jej domniemanie.***

Or. it

Poprawka 20

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 3 – ustęp 1 – tiret pierwsze a (nowe)

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

– pojęcie „osoba posiadająca odpowiedzialność rodzicielską” oznacza każdą osobę posiadającą odpowiedzialność rodzicielską za dziecko w rozumieniu definicji z art. 2 pkt 7) rozporządzenia Rady (WE) nr 2201/2003.

Or. it

Poprawka 21

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 4 – ustęp 1 – wprowadzenie

Tekst proponowany przez Komisję

1. Państwa członkowskie zapewniają niezwłoczne udzielenie dzieciom informacji o przysługujących im prawach zgodnie z przepisami dyrektywy 2012/13/UE. ***Dzieci informuje się również w takim samym zakresie, jak przewidziano w dyrektywie 2012/13/UE, o następujących prawach:***

Poprawka

1. Państwa członkowskie zapewniają niezwłoczne udzielenie dzieciom – ***pisemnie i ustnie, w sposób dostosowany do wieku, wiedzy i zdolności intelektualnych dziecka*** – informacji o ***przebiegu postępowania oraz o*** przysługujących im prawach zgodnie z przepisami dyrektywy 2012/13/UE ***i o dodatkowych*** następujących prawach:

Or. it

Amendment 22

**Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 4 – ustęp 1 – punkt 2**

Tekst proponowany przez Komisję

2) prawie do adwokata, przewidzianym w art. 6;

Poprawka

2) prawie do ***pomocy*** adwokata, przewidzianym w art. 6;

Or. it

Uzasadnienie

Zmiana łączy się ze zmianami wprowadzonymi do art. 6.

Poprawka 23

**Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 4 – ustęp 1 – punkt 5**

Tekst proponowany przez Komisję

5) prawie do wolności i prawie do szczególnego traktowania w trakcie zatrzymania, przewidzianym w art. 10 i 12;

Poprawka

5) prawie do wolności i prawie do szczególnego traktowania w trakcie ***aresztowania i*** zatrzymania, przewidzianym w art. 10 i 12;

Or. it

Uzasadnienie

Powiązane z wprowadzeniem do art. 12 nowego ustępu dotyczącego gwarancji w przypadku aresztowania dziecka.

Poprawka 24

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 4 – ustęp 1 – punkt 9 a (nowy)

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

(9 a) prawie do skutecznych środków odwoławczych, przewidzianym w art. 19;

Or. it

Uzasadnienie

Ten fragment łączy się z wprowadzeniem nowego artykułu dotyczącego skutecznych środków odwoławczych, a sformułowanie jest zgodne z tym, co już przewidziano w innych dyrektywach pakietu uwzględnionych w harmonogramie.

Poprawka 25

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 5 – ustęp 1

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

Państwa członkowskie zapewniają przekazanie osobie posiadającej odpowiedzialność rodzicielską lub, w przypadku gdy byłoby to sprzeczne z interesem dziecka, innej stosownej osobie dorosłej informacji, które dziecko otrzymuje zgodnie z art. 4.

Państwa członkowskie zapewniają **jak najszybsze** przekazanie osobie posiadającej odpowiedzialność rodzicielską lub, w przypadku gdy byłoby to **niemożliwe lub** sprzeczne z interesem dziecka, innej stosownej osobie dorosłej, **wskazanej przez dziecko i zatwierdzonej przez właściwy organ lub – wobec braku wskazówek od dziecka – osobie wyznaczonej przez właściwy organ i zaakceptowanej przez dziecko** informacji, które dziecko otrzymuje zgodnie z art. 4.

Or. it

Uzasadnienie

Z uwagi na znaczenie roli innej stosownej osoby dorosłej, jeżeli nie jest możliwe odwołanie się do osoby posiadającej odpowiedzialność rodzicielską, uznano za celowe sprecyzować, w jaki sposób ta inna stosowna osoba dorosła ma być wyznaczana, do celów niniejszego artykułu i całej dyrektywy, w której w różnych innych miejscach używa się tego samego wyrażenia. Również w takich przypadkach trzeba będzie więc odwołać się do zasady ogólnej, o której mowa w niniejszym artykule.

Poprawka 26

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 6 – nagłówek

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

Prawo do **obowiązkowego dostępu do** adwokata

Niezbywalne prawo do **pomocy** adwokata

Or. it

Uzasadnienie

Celem proponowanego sformułowania jest doprecyzowanie, że adwokat musi mieć dostęp do dziecka i udzielać mu pomocy w trakcie postępowania, a nie tylko dostarczyć mu wsparcia „z zewnątrz”.

Poprawka 27

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 6 – ustęp 1

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

1. Państwa członkowskie zapewniają dzieciom pomoc adwokata **w toku całego** postępowania **karnego zgodnie z dyrektywą 2013/48/UE**. Prawa **dostępu** do adwokata nie można się zrzec.

1. Państwa członkowskie zapewniają dzieciom pomoc adwokata **na każdym etapie** postępowania. Prawa do **pomocy** adwokata nie można się zrzec.

Or. it

Uzasadnienie

Celem proponowanego sformułowania jest doprecyzowanie, że adwokat musi mieć dostęp do

dziecka i udzielać mu pomocy w trakcie całego postępowania, a nie tylko dostarczyć mu wsparcia „z zewnątrz”.

Poprawka 28

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 7 – ustęp 2

Tekst proponowany przez Komisję

2. W tym celu dzieci obejmuje się indywidualną oceną. W ocenie uwzględnia się w szczególności osobowość i dojrzałość dziecka oraz jego sytuację ekonomiczną i społeczną.

Poprawka

2. W tym celu dzieci obejmuje się indywidualną oceną. W ocenie uwzględnia się w szczególności osobowość i dojrzałość dziecka oraz jego sytuację **rodzinną**, ekonomiczną, społeczną **i środowiskową**. **Szczególną uwagę zwraca się na dzieci w szczególnie trudnej sytuacji.**

Or. it

Uzasadnienie

Odwołanie się do „dzieci w szczególnie trudnej sytuacji” znajduje się także w Wytycznych Komitetu Ministrów Rady Europy w sprawie wymiaru sprawiedliwości przyjaznego dzieciom.

Poprawka 29

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 7 – ustęp 3

Tekst proponowany przez Komisję

3. Indywidualną ocenę przeprowadza się na odpowiednim etapie postępowania i w każdym przypadku przed wniesieniem aktu oskarżenia.

Poprawka

3. Indywidualną ocenę przeprowadza się na **najwcześniejszym** odpowiednim etapie postępowania i w każdym przypadku przed wniesieniem aktu oskarżenia **lub przyjęciem środków ograniczenia wolności, chyba że jest to niemożliwe.**

Or. it

Uzasadnienie

Z uwagi na znaczenie indywidualnej oceny dla całego przebiegu postępowania uznano za

stosownie sprecyzować, że należy ją przeprowadzić na początkowym etapie postępowania. Jeżeli nie można tego zrobić przed ograniczeniem wolności, należy ją przeprowadzić natychmiast po zastosowaniu tego środka.

Poprawka 30

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 7 – ustęp 4

Tekst proponowany przez Komisję

4. Zakres i szczegółowość indywidualnej oceny mogą się różnić w zależności od okoliczności danej sprawy, **wagi zarzucanego przestępstwa i kary, która zostanie nałożona w przypadku, gdy dziecko zostanie uznane za winne zarzucanego przestępstwa, jak również faktu, czy dziecko już wcześniej zwróciło na siebie uwagę właściwych organów w kontekście postępowania karnego.**

Poprawka

4. Zakres i szczegółowość indywidualnej oceny mogą się różnić w zależności od okoliczności danej sprawy **i dobra dziecka.**

W ocenie mają być zawarte i udokumentowane wszystkie informacje odnoszące się do indywidualnych cech i sytuacji dziecka, które mogą okazać się użyteczne dla właściwego organu do:

a) stwierdzenia, czy dziecko musi w trakcie postępowania skorzystać ze specjalnych środków;

b) oceny stosowności i skuteczności ewentualnych środków zabezpieczających;

c) podjęcia na zakończenie postępowania decyzji wynikających z jego kompetencji.

Or. it

Uzasadnienie

Celem dodanych fragmentów jest doprecyzowanie, jakie mają być cele i zawartość indywidualnej oceny, która musi pokazać i udokumentować wszelkie istotne elementy dowodzące, iż dobro dziecka jest odpowiednio chronione i uwzględnione we wszystkich decyzjach, jakie właściwy organ będzie musiał podjąć w trakcie postępowania.

Poprawka 31

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 7 – ustęp 5

Tekst proponowany przez Komisję

5. Dziecko bierze czynny udział w dokonywaniu indywidualnej oceny.

Poprawka

5. Dziecko bierze czynny udział w dokonywaniu indywidualnej oceny. ***Przeprowadza ją wykwalifikowany personel posiadający wielodyscyplinarne podejście, a w razie potrzeby przy zaangażowaniu osoby posiadającej odpowiedzialność rodzicielską lub innej stosownej osoby dorosłej i/lub specjalistów.***

Or. it

Uzasadnienie

Te uściślenia mają za zadanie lepiej zdefiniować, jakie mogą być – zależnie od okoliczności – sposoby dokonywania indywidualnej oceny z myślą o realizacji celów, o których mowa w ustępie 4.

Poprawka 32

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 7 – ustęp 7

Tekst proponowany przez Komisję

7. Państwa członkowskie mogą odstąpić od obowiązku ***określonego w ust. 1 wówczas, gdy przeprowadzenie*** indywidualnej oceny ***nie jest proporcjonalne, biorąc pod uwagę okoliczności danej sprawy i fakt, czy dziecko już wcześniej zwróciło na siebie uwagę organów państw członkowskich w kontekście postępowania karnego.***

Poprawka

7. Państwa członkowskie mogą odstąpić od obowiązku ***dokonania*** indywidualnej oceny ***lub obowiązku przeprowadzenia jej przy ścisłym udziale dziecka, jeśli odstępstwo jest uzasadnione okolicznościami i dobrem dziecka.***

Or. it

Uzasadnienie

Z uwagi na znaczenie indywidualnej oceny nie wydaje się zasadne wprowadzanie odstępstw,

które nie są funkcjonalne/nie służą dobru dziecka.

Poprawka 33

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 8 – ustęp 1

Tekst proponowany przez Komisję

1. W przypadku pozbawienia dziecka wolności państwa członkowskie zapewniają dziecku dostęp do badania lekarskiego, ze szczególnym uwzględnieniem oceny ogólnego psychicznego i fizycznego stanu dziecka, w celu ustalenia, czy stan dziecka pozwala na przeprowadzenie przesłuchania lub innych czynności dochodzeniowych lub dowodowych, lub wszelkich środków przyjętych, lub przewidzianych wobec dziecka.

Poprawka

1. W przypadku pozbawienia dziecka wolności ***lub gdy jest to niezbędne do celów postępowania***, państwa członkowskie zapewniają dziecku ***bezzwłoczny*** dostęp do badania lekarskiego, ze szczególnym uwzględnieniem oceny ogólnego psychicznego i fizycznego stanu dziecka, w celu ustalenia, czy stan dziecka pozwala na przeprowadzenie przesłuchania lub innych czynności dochodzeniowych lub dowodowych, lub wszelkich środków przyjętych, lub przewidzianych wobec dziecka.

Or. it

Poprawka 34

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 8 – ustęp 3

Tekst proponowany przez Komisję

3. Wynik badania lekarskiego sporządza się w formie pisemnej.

Poprawka

3. Wynik badania lekarskiego sporządza się w formie pisemnej ***i w odpowiednim czasie podejmuje się wszelkie właściwe i niezbędne środki dla ochrony zdrowia fizycznego i psychicznego dziecka.***

Or. it

Poprawka 35

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 9 – ustęp 1

Tekst proponowany przez Komisję

1. Państwa członkowskie zapewniają nagranie w postaci zapisu audiowizualnego każdego przesłuchania dzieci przeprowadzonego przez policję lub inny organ ścigania bądź organ sądowy **przed wniesieniem aktu oskarżenia**, chyba że jest to **nieproporcjonalne, biorąc pod uwagę złożoność sprawy, wagę zarzucanego przestępstwa i potencjalną karę, która może zostać poniesiona**.

Poprawka

1. Państwa członkowskie zapewniają nagranie w postaci zapisu audiowizualnego każdego przesłuchania dzieci przeprowadzonego przez policję lub inny organ ścigania bądź organ sądowy, chyba że jest to **wbrew dobru dziecka**.

Or. it

Uzasadnienie

W świetle rozwoju technologicznego, który umożliwia dokonywanie niezwykle łatwo i coraz taniej zapisów audiowizualnych, a także uwzględniając znaczenie takich gwarancji, nie wydaje się zasadne wprowadzanie odstępstw z powodów innych niż dobro dziecka.

Poprawka 36

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 11 – ustęp 2 – litera d

Tekst proponowany przez Komisję

d) **poddanie się leczeniu** lub **leczeniu** uzależnień;

Poprawka

d) **uczestnictwo w programach terapeutycznych** lub **leczenia** uzależnień;

Or. it

Poprawka 37

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 11 – ustęp 2 – litera e

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

e) uczestnictwo w środkach wychowawczych.

e) uczestnictwo w środkach **o charakterze wychowawczym**.

Or. it

Uzasadnienie

Przed ostatecznym potwierdzeniem odpowiedzialności dziecka wprowadzenie „obowiązku” uczestnictwa w środkach określonych jako „wychowawcze” może być sprzeczne z domniemaniem niewinności.

Poprawka 38

**Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 12 – ustęp -1 (nowy)**

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

-1. Państwa członkowskie dopilnowują, aby aresztowanie dziecka odbywało się z zastosowaniem sposobów i środków ostrożności dostosowanych do wieku i poziomu dojrzałości dziecka, a także gwarantują, aby z dzieckiem pozbawionym wolności mogła natychmiast zobaczyć się osoba posiadająca odpowiedzialność rodzicielską lub inna stosowna osoba dorosła w rozumieniu art. 5.

Or. it

Uzasadnienie

Aresztowanie, obok przesłuchania, stanowi jeden z momentów potencjalnie najbardziej traumatycznych dla dziecka. Z tego powodu należy przewidzieć minimalny zestaw gwarancji również w świetle wytycznych Komitetu Ministrów Rady Europy w sprawie wymiaru sprawiedliwości przyjaznego dzieciom.

Poprawka 39

**Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 12 – ustęp 1**

Tekst proponowany przez Komisję

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby dzieci podlegające zatrzymaniu były odseparowane od osób dorosłych, **chyba że uznaje się, iż w najlepszym interesie dziecka jest tego nie czynić**. Po ukończeniu 18. roku życia **przez dziecko podlegające zatrzymaniu państwa członkowskie zapewniają mu, w uzasadnionych przypadkach**, możliwość dalszego odseparowania od osób dorosłych, **biorąc pod uwagę indywidualne okoliczności danej sprawy**.

Poprawka

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby dzieci podlegające zatrzymaniu były odseparowane od osób dorosłych **i mogły**, po ukończeniu 18. roku życia, **zachować** możliwość dalszego odseparowania od osób dorosłych, **chyba że uznaje się, iż ze względu na dobro dziecka nie należy tego robić**.

Or. it

Poprawka 40

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 12 – ustęp 2 – litera a

Tekst proponowany przez Komisję

a) zapewnienia i ochrony zdrowia i rozwoju fizycznego dziecka;

Poprawka

a) zapewnienia i ochrony zdrowia i rozwoju fizycznego **oraz psychicznego** dziecka;

Or. it

Poprawka 41

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 12 – ustęp 2 – litera a a (nowa)

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

(aa) ochrony godności i tożsamości dziecka,

Or. it

Poprawka 42

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 12 – ustęp 2 a (nowy)

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

2 a. Państwa członkowskie zapewniają, aby zatrzymane dziecko, jego адвокат oraz osoba posiadająca odpowiedzialność rodzicielską lub inna stosowna osoba dorosła miały do dyspozycji skuteczne środki odwoławcze. Państwa członkowskie zapewniają także przeprowadzanie okresowych niezależnych kontroli w celu sprawdzenia stanu obiektów i warunków przetrzymywania osób zatrzymanych, wyciągając z nich stosowne konsekwencje.

Or. it

Uzasadnienie

Aby zagwarantować, że stan obiektów i warunki przetrzymywania osób zatrzymanych w ramach postępowania karnego są odpowiednie i zgodne z wymogami poszanowania praw podstawowych uznanych także na szczeblu europejskim, stosowne jest, aby państwa członkowskie zapewniły skuteczne środki odwoławcze i przeprowadzanie także okresowych kontroli obiektów przez niezależne podmioty.

Poprawka 43

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 15 – ustęp 1

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

Państwa członkowskie zapewniają osobie posiadającej odpowiedzialność rodzicielską lub innej stosownej osobie dorosłej, o której mowa w art. 5, dostęp do rozpraw sądowych odbywających się z udziałem dziecka.

Państwa członkowskie zapewniają osobie posiadającej odpowiedzialność rodzicielską lub innej stosownej osobie dorosłej, o której mowa w art. 5, dostęp do rozpraw sądowych ***dotyczących dziecka, a także – w razie potrzeby – obecność na innych etapach postępowania*** odbywających się z udziałem dziecka.

Uzasadnienie

Z uwagi na znaczenie, jakie co do zasady może mieć dla dziecka bliskość osoby posiadającej odpowiedzialność rodzicielską lub innej stosownej osoby dorosłej w trakcie postępowania, uznaje się za zasadne przyznanie przez państwa członkowskie – chyba że istnieją powody przeciwnie – takich możliwości ze względu na dobro dziecka. Obecność osoby posiadającej odpowiedzialność rodzicielską jest poza tym uważana co do zasady za obowiązek, a nie prawo, zgodnie z pkt 10 zalecenia Komitetu Ministrów Rady Europy z dnia 24 września 2003 r.

Poprawka 44

**Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 16 – nagłówek**

Tekst proponowany przez Komisję

Prawo dzieci do **osobistej obecności** na rozprawie, której celem jest ustalenie kwestii ich winy

Poprawka

Prawo dzieci do **osobistego uczestnictwa** w rozprawie sądowej, której celem jest ustalenie kwestii ich winy

Uzasadnienie

Celem zmiany jest podkreślenie znaczenia pełnego i świadomego uczestnictwa, a nie tylko biernej obecności dziecka w postępowaniu.

Poprawka 45

**Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 16 – ustęp 1**

Tekst proponowany przez Komisję

1. Państwa członkowskie zapewniają **obecność** dzieci **na** rozprawie.

Poprawka

1. Państwa członkowskie zapewniają **możliwość uczestnictwa** dzieci w rozprawie **i przyjmują wszelkie stosowne środki umożliwiające takie uczestnictwo, w tym możliwość bycia wysłuchanym i składania zeznań.**

Uzasadnienie

Celem zmiany jest podkreślenie znaczenia pełnego i świadomego czynnego uczestnictwa, a nie tylko biernej obecności dziecka w postępowaniu. Prawo dziecka do bycia wysłuchanym w każdym dotyczącym go postępowaniu, albo bezpośrednio albo za pośrednictwem pełnomocnika, w sposób zgodny z zasadami proceduralnymi ustawodawstwa krajowego jest przewidziany w art. 12 Konwencji Zgromadzenia Ogólnego ONZ o prawach dziecka z dnia 20.11.1989 r., a także w wytycznych Komitetu Ministrów Rady Europy oraz w art. 24 Karty.

Poprawka 46

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 18 – ustęp 1

Tekst proponowany przez Komisję

Państwa członkowskie zapewniają, by prawo krajowe dotyczące pomocy prawnej gwarantowało skuteczne wykonywanie prawa **dostępu** do adwokata, o którym mowa w art. 6.

Poprawka

Państwa członkowskie zapewniają, by prawo krajowe dotyczące pomocy prawnej gwarantowało skuteczne wykonywanie prawa do **pomocy** adwokata, o którym mowa w art. 6.

Or. it

Uzasadnienie

Zmiana łączy się ze zmianą wprowadzoną do art. 6.

Poprawka 47

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 18 a (nowy)

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

Artykuł 18 a

Środki odwoławcze

Państwa członkowskie zapewniają, aby podejrzani lub oskarżeni w postępowaniu karnym jak również osoby podlegające nakazowi w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania miały do dyspozycji na mocy prawa krajowego skuteczny środek odwoławczy w przypadku naruszenia ich praw

przewidzianych w niniejszej dyrektywie.

Or. it

Uzasadnienie

Ten przepis jest całkowicie zgodny z już zawartym w art. 12 dyrektywy 2013/48/UE z dnia 22 października 2013 r. w sprawie prawa dostępu do adwokata w postępowaniu karnym i w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania oraz w sprawie prawa do poinformowania osoby trzeciej o pozbawieniu wolności i prawa do porozumiewania się z osobami trzecimi i organami konsularnymi w czasie pozbawienia wolności. Wymóg skuteczności i spójności powoduje konieczność wprowadzenia go także do niniejszej dyrektywy.

UZASADNIENIE

Wniosek dotyczący dyrektywy w sprawie gwarancji procesowych dla dzieci będących podejrzanymi lub oskarżonymi w postępowaniu karnym wpisuje się, wraz z pewnymi już przyjętymi środkami¹ oraz innymi w trakcie omawiania², w harmonogram działań mających na celu umocnienie praw procesowych osób podejrzanych lub oskarżonych w postępowaniu karnym, przyjęty przez Radę w dniu 30 listopada 2009 r.³

W programie sztokholmskim położono szczególny nacisk na znaczenie praw jednostek w postępowaniu karnym. Konieczność zapewnienia – dzięki minimalnym wspólnym normom – rzeczywistej i wystarczająco jednolitej możliwości korzystania z prawa do sprawiedliwego procesu na wszystkich etapach postępowania przez osoby poniżej osiemnastego roku życia łączy się z celem, jakim jest sprzyjanie wzajemnemu uznawaniu orzeczeń i decyzji sądowych w sprawach karnych oraz zapewnienie właściwego funkcjonowania europejskiej przestrzeni sprawiedliwości.

Z drugiej strony analizowany wniosek dotyczący dyrektywy wpisuje się w agendę UE na rzecz praw dziecka⁴, a jego intencją jest propagowanie praw dziecka także w świetle innych instrumentów, w tym w szczególności „Wytycznych Komitetu Ministrów Rady Europy w sprawie wymiaru sprawiedliwości przyjaznego dzieciom”⁵, z uwzględnieniem faktu, że instrumenty takie nie mają mocy wiążącej, jak inne akty normatywne Unii i z tego powodu przewidziane w nich gwarancje nie są stosowane w pełni i w sposób jednolity w państwach członkowskich.

Zdaniem Komisji Europejskiej co roku ponad milion dzieci jest objęty postępowaniem karnym w UE, co stanowi 12% osób, wobec których toczą się postępowania karne na tym terytorium. Niepokojące są, poza samymi danymi liczbowymi, duże różnice w traktowaniu dzieci poddanych postępowaniu karnemu w poszczególnych państwach członkowskich. Badania przeprowadzone na szczeblu europejskim pokazują, że w obecnym stanie rzeczy prawa dzieci na różnych etapach postępowania nie są wystarczająco zagwarantowane w obrębie Unii, a wyroki skazujące państwa członkowskie wydawane przez Europejski Trybunał Praw Człowieka są liczne.

¹ Działania już podjęte dyrektywa 2010/64/UE z dnia 20 października 2010 r. w sprawie prawa do tłumaczenia ustnego i tłumaczenia pisemnego w postępowaniu karnym; dyrektywa 2012/13/UE z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie prawa do informacji w postępowaniu karnym; dyrektywa 2013/48/UE z dnia 22 października 2013 r. w sprawie prawa dostępu do adwokata w postępowaniu karnym i w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania oraz w sprawie prawa do poinformowania osoby trzeciej o pozbawieniu wolności i prawa do porozumiewania się z osobami trzecimi i organami konsularnymi w czasie pozbawienia wolności; zalecenie z dnia 27 listopada 2013 r. w sprawie gwarancji procesowych dla osób wymagających szczególnego traktowania będących podejrzanymi lub oskarżonymi w postępowaniu karnym; zalecenie z dnia 27 listopada 2013 r. w sprawie prawa do pomocy prawnej.

² Wśród nich znajdują się wniosek dotyczący dyrektywy w sprawie wzmocnienia określonych aspektów domniemania niewinności i prawa do obecności na rozprawie w postępowaniu karnym, przedstawiony w dniu 27 listopada 2013 r., a także wniosek dotyczący dyrektywy w sprawie tymczasowej pomocy prawnej dla podejrzanych lub oskarżonych, którzy zostali pozbawieni wolności, oraz w sprawie pomocy prawnej w ramach postępowania dotyczącego europejskiego nakazu aresztowania, przedstawiony w dniu 27 listopada 2013 r.

³ Rezolucja Rady z dnia 30 listopada 2009 r. dotycząca harmonogramu działań mających na celu umocnienie praw procesowych osób podejrzanych lub oskarżonych w postępowaniach karnych

⁴ Komunikat Komisji Europejskiej do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów z dnia 15 lutego 2011 r.

⁵ „Wytyczne Komitetu Ministrów Rady Europy w sprawie wymiaru sprawiedliwości przyjaznego dzieciom”, przyjęte przez Komitetu Ministrów Rady Europy w dniu 17 listopada 2010 r.

Pomimo istnienia wielu dokumentów międzynarodowych nie ma definicji podstawowych elementów składowych „sprawiedliwego procesu wytoczonego dziecku”, a orzecznictwo działa w ramach częściowych i rozproszonych.

Obecnie tylko w 6 państwach członkowskich istnieją instancje prokuratorskie wyspecjalizowane w postępowaniach wobec dzieci (Belgia, Republika Czeska, Włochy, Luksemburg i Słowacja), natomiast w 9 państwach członkowskich nie ma nawet wyspecjalizowanych sądów; jedynie w 12 państwach członkowskich przewidziano specjalne obowiązkowe szkolenie dla sędziów i adwokatów mających kontakt z dziećmi. W niektórych państwach członkowskich nie gwarantuje się pomocy adwokata; w innych jest ona możliwa tylko w sądzie, ale nie na posterunku policji; w jeszcze innych decyzję podejmuje właściwy sędzia. Wynika stąd, że obecnie znacznej liczbie dzieci w UE nie przyznaje się podstawowego prawa do korzystania z pomocy prawnika.

W taki kontekst wpisuje się przedmiotowy wniosek Komisji dotyczący dyrektywy, mający na celu określenie ograniczonego, ale zasadniczego zbioru praw dzieci podejrzanych lub oskarżonych w postępowaniu karnym (lub objętych postępowaniem dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania), mającego postać uporządkowanego zestawu minimalnych norm, wzajemnie powiązanych i dostosowanych do szczególnych wymogów dotyczących dzieci podczas całego postępowania.

Sprawozdawczyni podziela punkt wyjścia i ogólne podejście wniosku, a także wszystkie jego zasadnicze treści, wśród których uznaje za szczególnie ważne: prawo do obowiązkowej pomocy adwokata, ściśle powiązane z prawem do nieodpłatnej pomocy prawnej, prawo do indywidualnej oceny, organizację przesłuchania, dopuszczenie uczestnictwa dziecka w postępowaniu, obowiązek specjalnego szkolenia sędziów, organów ścigania i więziennictwa, adwokatów i innych podmiotów mających kontakt z dzieckiem, przepisy dotyczące pozbawienia wolności osobistej, w oparciu o które stosowanie tymczasowego aresztu w więzieniu powinno mieć miejsce jedynie w ostateczności, jeżeli nie jest możliwe zastosowanie środków alternatywnych i w każdym razie z zagwarantowaniem osadzenia dziecka oddzielnie od osób dorosłych, chyba że w interesie dziecka jest inne działanie.

Sprawozdawczyni proponuje kilka poprawek mających na celu wyłącznie udoskonalenie, rozszerzenie, umocnienie i doprecyzowanie zakresu poszczególnych praw wyliczonych we wniosku Komisji.

Jedynie dodatkowe poprawki w tym zbiorze dotyczą wprowadzenia nowego artykułu w sprawie środków odwoławczych w przypadku naruszenia praw przewidzianych w dyrektywie oraz nowego ustępu na początku art. 12 (dotyczącego prawa do szczególnego traktowania w przypadku pozbawienia wolności) w celu dopisania pewnych minimalnych gwarancji – w tym prawa do zobaczenia się z osobą posiadającą odpowiedzialność rodzicielską lub inną stosowną osobą dorosłą – na wypadek aresztowania dziecka, czego nie przewidziano we wniosku Komisji.

Wśród propozycji rozszerzenia praw znajduje się zwłaszcza propozycja ogólna, dotycząca zakresu stosowania całej dyrektywy, którą uznaje się za słuszne rozszerzyć na osoby po ukończeniu 18. roku życia, ale jeszcze nie mające 21 lat, jeżeli przestępstwo zostało popełnione przed ukończeniem 18 lat.

Różne propozycje rozszerzenia lub umocnienia dotyczą poszczególnych praw. Jeżeli chodzi o odstępowstwa, za stosowne przyjęto ich dopuszczenie jedynie na podstawie oceny kontekstowej interesu dziecka, a także na podstawie innych elementów, które wydawałyby się jeszcze

bardziej ogólnikowe (lub przeciwnie, zbyt sztywne), a przede wszystkim w całkowitym oddzieleniu od *ratio* gwarancji.

Wśród przypadków, gdzie za użyteczne uznano zaproponować doprecyzowania dotyczące systematyki aktu zaproponowanej przez Komisję, znajduje się art. 5, do którego dodano wskazówki, jak należy wybierać „inną stosowną osobę dorosłą”, jeśli nie można odwołać się do osoby posiadającej odpowiedzialność rodzicielską, a także art. 7, gdzie wyjaśniono dokładniej główne cele, jakim powinna służyć indywidualna ocena.

Z tego punktu widzenia – i w sposób generalny – zwrócono uwagę na wymóg, że uznanie specjalnych gwarancji z uwagi na małoletniość i status osoby w szczególnie trudnej sytuacji przyznany podejrzanemu lub oskarżonemu nie stanowi zakłócenia czegoś, co jest i musi pozostać funkcją i odrębną organizacją postępowania karnego, powiązaną z obiektywnym i bezstronnym stwierdzeniem przez organy sądowe odpowiedzialności karnej osoby, w sprawie której toczy się postępowanie w związku z konkretnym przestępstwem.